

COVID-19-repons – udviklingspolitisk og humanitær hjælpepakke (1. april 2020)

Danmark går med en solidarisk og koordineret hjælpepakke til Afrika og nærområderne for flygtninge og fordrevne med i front for at styrke det internationale samfunds respons på den globale COVID-19 krise. Afrika og nærområder med flygtninge og fordrevne i Mellemøsten og Asien står over for en humanitær og økonomisk katastrofe. Her og nu handler det om tab af liv – om den direkte sundhedskrise. Men meget hurtigt kommer udviklingslandene til at mærke den økonomiske krise, der vil slå bunden ud af de sårbare afrikanske økonomier og skabe social uro, konflikt, og radikalisering. Fattigdom kan man dø af i de fattigste udviklingslande. Vi skal reagere sammen med de enkelte lande. De skal selv i forersædet for deres egen fremtid. Mangel på lokale fremtidsudsigter kan øge presset for irregulær migranter mellem landene. Handler Europa ikke nu risikerer vi, at problemerne rammer os selv i nakken.

Det er nu Danmark sammen med vores partnere FN, EU og danske NGO'er skal stå sammen om krisehjælp til Afrika og de 70 mio. flygtningen og internt fordrevne i vores nærområder og verdens flygtningekriser. COVID-19 er en global krise. Og den kræver global respons.

Der foreslås fire hovedspor i Danmarks hjælpepakke til Afrika og nærområder på i alt 650 mio. kr. Hovedsporene tager udgangspunkt i hvilke af vores partnere, der står stærkest til at løse de forskellige dimensioner af krisen. På tværs af disse spor lægger vi vægt på, at vores partnere har fokus på de mest sårbare, flygtninge og fordrevne, kvinder og piger. Vi skal samtidig allerede nu i vores kriserespons tænke det mere langsigtede ind, så vi sikrer indsatser for demokrati og menneskerettigheder, og arbejder for klima og grønne løsninger. Vores mål er at:

- Forhindre katastrofen ved udbrud blandt de 70 mio. flygtninge og fordrevne i verdens stor flygtningekriser gennem et markant bidrag til de store FN-organisationer og International Røde Kors. De har mandat og kapacitet til at løfte opgaven;
- Nå helt ud i de mest sårbare samfund med forebyggende indsatser gennem danske NGO'ers lokale partnere og tilstedeværelse;
- Afbøde dyb fattigdom, arbejdsløshed, social uro gennem et solidarisk, koordineret og rettidigt globalt svar på COVID-19-krisens langsigtede effekter med FN i en global hovedrolle.
- Udvide solidarisk partnerskab med de danske prioritetslande i Sabel og Afrikas Horn, der er særligt udsatte. Og hvor langvarig dansk tilstedeværelse giver mulighed for at handle hurtigt og lukke huller på områder som sundhed, vand, sociale sikkerhedsnet, mv.

Spor 1

Forhindre katastrofen ved udbrud blandt flygtninge og fordrevne: Støtte til Globale Humanitære Appeller – 300 mio. kr.

Får COVID-19-pandemien først fodfæste blandt sårbare og udsatte befolkningsgrupper i verdens humanitære kriser, kan det få fatale konsekvenser. Myndighederne i skrøbelige, konfliktramte lande står helt uden kapacitet til det forebyggende arbejde, endsige behandling. Flygtninge og fordrevne bor tæt og ofte uden adgang til offentlige sundhedsydelser, vandforsyning, sanitet. Problemerne forstærkes nu af, at humanitære aktører er ramt af store udfordringer med at få personale og forsyninger frem grundet stadigt flere grænselukninger og en kraftig reduktion i international flytrafik.

Der skal løftes massive opgaver i verdens flygtningelejre og humanitære kriser, da ingen ved, hvor pandemien og dens afledte effekter rammer hårdest. Det gælder i Afrika, Mellemøsten, herunder Syrien og nabolande, samt i Asien fx Cox Bazar og i Afghanistan. De store FN-organisationer og den Internationale Røde Kors Komité (ICRC) har styrke, kapacitet og tilstedeværelse til at sikre de påkrævede indsatser, logistik og koordination. De har i appeller sidste uge bedt om 2 mia. USD til støtte for deres

arbejde med at forhindre massiv udbredelse af COVID-19-smitte, til respons på både sundhed, vand, fødevarerforsyning. [Se bilag 1 med en konkretisering af indsatserne]

I alt afsættes 300 mio. kr. fordelt på følgende:

- 100 mio. kr. til FN's flygtningeorganisation (UNHCR) – hjælp til de 70 mio. flygtninge og internt fordrevne.
- 50 mio. kr. til Verdenssundhedsorganisationen, WHO, som er en spydspids i det internationale samfunds indsats for at forhindre COVID-19 smitte og opbygge landenes egen sundhedskapacitet (i tillæg til de tidligere 50 mio. kr. i akutrespons).
- 60 mio. kr. til Den Internationale Røde Kors Komite (ICRC), fokus på sundhed og vand; den partner, der har bedst adgang i konfliktramte områder.
- 75 mio. kr. til Verdensfødevarerprogrammet (WFP), som udover at stå for fødevarerleverancer og kontant-baseret bistand i humanitære kriser også er ansvarlig for logistik til de vanskeligst tilgængelige områder.
- 15 mio. kr. til FN's Befolkningsfond (UNFPA), da piger og kvinder er ekstra sårbare i humanitære kriser og ventes ramt ekstra hårdt, når presset på sundhedsydelser stiger. Støtten inkluderer blandt andet hjælp til gravide kvinder, beskyttelse mod vold mod kvinder og børneægteskaber, adgang til familieplanlægning og prævention.

Spor 2

Nå de svageste lokalsamfund: Fuld fleksibilitet til danske NGOer i omlægning af eksisterende indsatser plus ekstra støtte til kriserespons – 150 mio. kr.

Trods massive indsatser gennem de nationale sundhedssystemer, er der mange lokalsamfund, som det offentlige sundhedsberedskab ikke når ud til i de skrøbelige og fattige samfund. Informationskampagnerne når måske ikke helt derud, og de forebyggende vand- og sanitetsindsatser er begrænsede. Der er brug for at sikre beskyttelsesudstyr til lokale sundhedsmedarbejdere, og for information i den lokale skole.

Danske NGO'er er til stede i mange af de mest sårbare udviklingslande. De arbejder med partnere, der er forankret i lokalsamfundene. Og de leverer sundhedsydelser og forebyggelse dér, hvor det offentlige sundhedsberedskab ikke kan og dermed være med til at gribe de mest sårbare og fattige herunder kvinder og piger, og seksuelle minoriteter. Mange steder er organisationerne engageret med andre typer af aktiviteter, men står klar til at omlægge til COVID-19-respons. De arbejder med både med humanitære indsatser og med langsigtede udviklingsindsatser og med at fastholde et stærkt og uafhængigt civilsamfunds råderum og sikre respekt for menneskerettigheder. Det kræver dog udvidet fleksibilitet i aftalerne at gøre dette under denne krise.

- Der gives fuld fleksibilitet til partnerne bl.a. til at omlægge alle deres aktiviteter, så de bedst muligt kan styrke deres indsatser med henblik på både sundhedsmæssige og socioøkonomiske udfordringer som følge af COVID-19-krisen.
- Der afsættes 125 mio. kr. til at støtte de humanitære strategiske partnerorganisationers COVID-19-respons. Midlerne fordeles via en NGO-runde eller forbrugsafstemt genopfyldning af organisationernes fleksible nødhjælpapuljer.
- Der afsættes 25 mio. kr. til Danish Emergency Relief Fund (DERF), der er målrettet humanitære indsatser for civilsamfundsorganisationer, som ikke er humanitære strategiske partnere. Det er en fordobling af fonden. Samtidig dispenseres fra loftet på 5 mio. kr. pr. organisation pr. år.

Spor 3

Social uro, arbejdsløshed og sammenbrud i økonomier: Sikre global koordineret indsats over for COVID-19-krisens mange ansigter. FN's nye Multi-Partner Trust Fond – 50 mio. kr.

COVID-19-pandemien truer med at slå bunden ud af i forvejen fattige og skrøbelige lande ikke mindst i Afrika. Mange kan dø af COVID-19. Men som fx under og efter ebolakrisen vil det ofte være den afledte effekt af et kollaps i lavt-

udviklede økonomier med dårlig og svag regeringsførelse, der slår hårdest. Sult. Arbejdsløshed. Ingen sundhed, uddannelse. Social og politisk uro. Opblussen af konflikt. Risiko for øget irregulær migration. Derfor er det en kamp mod tiden for at afbøde sammenbruddet og sikre, at langsigtede løsninger er plads. Løsninger som understøtter landenes egne tiltag, og som gennemføres koordineret.

FN er med sit globale mandat et omdrejningspunkt for at sikre en global, koordineret indsats. Et svar, der ser ud over krisen her og nu og er langsigtet fra starten: Der spænder sikkerhedsnet ud. Hjælper de, der mister deres jobs. Holder hånden under økonomierne - uden at lande i nye gældsfælder. Sikre at klima ikke bliver glemt i kriseløsningerne. Inddrage civilsamfund og det private erhvervsliv. På norsk initiativ, og med inspiration fra ebolakrisen, opretter FN en ny fond, der netop skal sikre hjælp til at afbøde de socioøkonomiske konsekvenser af COVID-19 ikke mindst i Afrika – vi vil fra dansk side lægge vægt på grønne job, og uddannelse af faglærte. Fra dansk side arbejdes målrettet på at sikre en fleksibel og hurtigt arbejdende fond, der reagerer på landenes egne prioriteringer. Og i kriseresponsen har fokus på langsigtede, bæredygtige løsninger. Indsatsen ligger i tråd med Danmarks arbejde for at sikre et agilt og samarbejdende FN. Norge forventes at give ca. 100 mio. kr.

- Danmark kan med et bidrag på 50 mio. kr. være en del af den allerførste bølge af større donorer til FN Multi-Partner Trust Fonden, og derigennem sikre sig en privilegeret plads til at påvirke fonden.

Spor 4

Sprængfarlige kriser i Sahel og sårbarheden på Afrikas Horn kræver særlig opmærksomhed: Målrettet støtte til at hjælpe Danmarks afrikanske prioritetslandes egne indsatser her og nu – 150 mio. kr.

Landene i Sahel og på Afrikas Horn har meget lidt at stå imod med, og forsøger at igangsætte kriseplaner med de ressourcer, de nu har. Nedlukningen af samfundene rammer samtidig øjeblikkeligt og med fuld kraft i form af mistet levebrød, job, uddannelse og adgang til almindelige sundhedsydelser. Tætbefolkede Burkina Faso har en af verdens hurtigst voksende humanitære kriser med mere end 750.000 internt fordrevne. I Mali sættes den skrøbelige fredsproces under pres og politiske forsoningsprocesser udskydes. I Kenya er tusindvis af job allerede gået tabt. Alene turist- og konferencesektoren, der er lukket helt ned, står for 1 mio. job. Etiopiens tilbagevendende sult- og fødevarerkrise forventes forværret og økonomien vil blive hårdt ramt med nye millioner af arbejdsløse unge. I alle lande bor millioner i mennesker i slum- og tætbefolkede områder med mangelfuld adgang sundhed, vand og sanitet – forhold der gør forebyggelse tæt på umuligt.

Det er afgørende at støtte landenes egne prioriteringer. En dansk indsats direkte i de berørte lande understreger det danske partnerskab og solidaritet med Afrika. Danmark har i kraft af sin årtier lange tilstedeværelse i prioritetslande i Afrika et tæt forhold til landenes myndigheder og lokale partnere. Det gør os i stand til hurtigt at indgå i dialog med landene og med det samme rykke på den hjælp og vejledning, som de efterspørger til at opbygge kapacitet og evne til at reagere hurtigt og tilstrækkeligt. Danmark vil samtidig indgå i en konstruktiv dialog med landene om, hvordan det sikres, at indsatsen sker med respekt for menneskerettigheder og uden styre per dekret, samt at smittereducerende foranstaltninger, der reducerer borgernes frihed, afvikles efter den akutte krise er overstået. Det foreslås, at 150 mio. kr. gøres tilgængelige for indsatser i Burkina Faso, Etiopien, Kenya, Mali, Somalia og Uganda. Indsatserne vil, baseret på det konkrete behov, have fokus på dels sundhedsindsatser, dels at afbøde de meget alvorlige økonomiske konsekvenser af krisen. Der vil være særlig fokus på at tænke i grønne job og at nå piger og kvinder, der rammes særligt hårdt. Eksempler:

- I Burkina Faso arbejder de burkinske vandforsyningsmyndigheder mod tiden for at få kriseplaner på plads. En topprioritet er bl.a. at afbøde den potentielle katastrofe i provinsområder som byen Kaya, hvor tusinder af internt fordrevne er forsamlet. Fokus på adgang til rent vand, sanitet og hygiejne.
- I Etiopien vil Danmark kunne udvide de sociale sikkerhedsnet for millioner af etiopiere i dyb fattigdom for hvem sult er hverdag, og som vil blive ramt hårdt af de afledte effekter af krisen. Indsatsen er en slags kontanthjælp/arbejde-for-penge-hjælp. Det indgår heri at hjælpe bønder og pastoralister med at sikre sig mod klimatiske chok. Bevillingen vil samtidig afbøde presset på en svækket etiopisk økonomi.

- I Kenya vil det handle om akut at levere sundhedsydelser til hele landet, herunder vand, sanitet og hygiejne. Og samtidig se på en indsprøjtning i Kenyas økonomi for at modvirke det allerede akutte tab af produktion og job, som følge af den massive påvirkning af bl.a. Kenyas eksport- og turismesektor.

Finansiering

Hjælpepakken finansieres inden for udviklingsbistanden afsat på Finansloven 2020: Dels via 350 mio. kr. fra Stand-by-pulje, og dels via 300 mio. kr. fra den humanitære ramme, hvor der i år på finansloven var afsat 900 mio. kr., og hvor der stadig er frie midler.

Det er aftalt mellem partierne, at de projekter, som er blevet udskudt for at finde midler til standby-puljen, vil blive genoptaget hvis muligt og relevant efter COVID-19 krisen.